

Aktuel Ældrepolitik april 2021

Udfordringer med bestilling af vaccinationstider

Efter flere måneder med store udfordringer med at bestille tid til vaccination mod COVID-19 har regionerne opgraderet og ændret det elektroniske bookingsystem samt udvidet bemanningen af regionernes telefonservice. Derudover har kommunerne ringet til de personer i de første målgrupper, der endnu ikke havde tilmeldt sig vaccination, for at hjælpe med bestilling af vaccinationstid mv. Det er forbedringer, der bl.a. skete på baggrund af en massiv kritik fra Ældre Sagen. Ældre Sagen deltog derfor også i en fælles pressemeddelelse sammen med KL, Danske Regioner og Sundhedsministeriet, der redegjorde for disse ændringer.

Antallet af henvendelser fra frustrerede medlemmer og pårørende er faldet drastisk den sidste tid. Oplevelsen er, at der er kommet flere tider, og bookingsystemet har fungeret bedre, selvom nogle fortsat har oplevet udfordringer. Der har bl.a. været udfordringer i forbindelse med bestilling af vaccinationstid for personer, der har fået tilkendt Moderna-vaccinen i bestemte områder.

Det forventes, at langt størstedelen af alle over 65 år er inviteret til vaccination i løbet af de kommende uger.

Utryghed ved AstraZeneca-vaccinen

Ældre Sagen har såvel i medierne som i dialogen med Sundhedsstyrelsen påpeget behovet for, at der findes en løsning for personer, der gerne vil vaccineres, men er bekymrede for at blive vaccineret med AstraZeneca-vaccinen.

Ældre Sagen har fået mange henvendelser fra medlemmer, der var meget utrygge ved udsigten til at skulle modtage AstraZeneca-vaccinen, hvis den blev godkendt til brug i Danmark igen. Mange tilkendegav, at de ville fravælge vaccination, hvis de blev tilbudt en AstraZeneca-vaccine.

Ældre Sagen har tiltro til myndighedernes vurdering af de enkelte vacciner og har ikke kompetencerne til at vurdere de enkelte vacciner, men har i et brev til Sundhedsstyrelsen påpeget, at der er behov for at tage højde for den store utryghed, som mange har overfor AstraZeneca-vaccinen.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Myndighederne har nu besluttet at tage AstraZeneca-vaccinen ud af vaccinationsprogrammet. Johnson & Johnson-vaccinen tages pt. heller ikke i brug, da man er i gang med at undersøge eventuelle bivirkninger ved denne.

Ventetid til test

I forbindelse med genåbning af frisører, fodplejere mv. er der lange ventetider til COVID-19test. Flere har oplevet, at ældre mennesker er udfordrede af den lange ventetid i kø, og nogle må opgive at blive testet. Ældre Sagen har i den forbindelse opfordret til, at man tager hensyn til dårligt gående ved at lave en særlig kø for disse eller hjælper med stole, hvis der er lange ventetider.

Genåbning af tilbud

Mange ser frem til at komme tilbage til hverdagen og deres aktiviteter i såvel private som offentlige aktivitetstilbud efter at være vaccineret. Ældre Sagen har derfor fremhævet de store negative konsekvenser, som nedlukningen har haft for mange, og har påpeget behovet for at åbne yderligere op for aktiviteter, så snart det er sundhedsmæssigt forsvarligt, og at vi gerne ser, at myndighederne prioriterer dette.

Lov om velfærdsaftaler

Folketinget har nyligt vedtaget lov om velfærdsaftaler, der giver tre kommuner (Viborg, Langeland og Middelfart) mulighed for at tilsidesætte stort set alle servicelovens bestemmelser vedrørende ældreområdet i en forsøgsperiode på tre år. I lovteksten skrives det blandt andet, at loven har til hensigt at sætte ældreplejen mest mulig fri. Der skal således være mere frihed, tillid, faglighed og sund fornuft i ældreplejen samt skabes plads og mere arbejdsro til at lave de bedst mulige lokale løsninger tæt på de ældre og deres pårørende.

Ældre Sagen har i medierne anerkendt formålet med lovgivningen, men vi har samtidig udtrykt kritik overfor de midler, der i lovgivningen tages i anvendelse for at opnå dette formål. Ved at tilsidesætte servicelovens bestemmelser på ældreområdet fjernes rettigheder for svækkede ældre i betydeligt omfang. Ældre Sagen kan ikke se, at denne "rettighedsmassakre" vil fremme lovens formål om at sætte ældreplejen fri, da langt hovedparten af bureaukratiet på området er skabt af kommunerne selv. Det afgørende for at sætte ældreplejen fri er således, at kommunerne gør op med minuttyranni, regnearksledelse samt målings- og kontroltyranni. Det kan ske indenfor lovgivningens rammer i dag og kræver ikke, at svækkede ældres rettigheder forringes/fjernes.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Ensomhed blandt hjemmehjælpsmodtagere

En undersøgelse blandt ældre i Nyborg Kommune har vist, at hjemmehjælpsmodtagere i højere grad oplever ensomhed i dagligdagen i forhold til andre i samme aldersgruppe. Ældre Sagen har til lokale/regionale medier udtalt, at vi fra tidligere undersøgelser ved, at mange hjemmehjælpsmodtagere ikke kan komme ud uden hjælp fra andre. Omkring hver tredje hjemmehjælpsmodtager har dette problem, og omkring halvdelen af denne gruppe kommer sjældnere end hver 14. dag udenfor eget hjem. På den måde bliver hjemmet som et fængsel for den enkelte, og ensomhed kan desværre blive en følgesvend til dette.

Vi fremhævede på denne baggrund behovet for, at hjemmehjælpsmodtagere skal have ret til det, vi kalder social omsorg, der blandt andet kan indebære hjælp til at komme udenfor eget hjem og møde andre mennesker. De såkaldte klippekortsordninger kan være gode eksempler på dette.

Status på besøgsrestriktioner

Ældre Sagen har igennem en længere periode lagt pres på politikere og sundhedsmyndigheder for at få en genåbningsplan med konkrete kriterier for, hvornår besøgsrestriktioner på plejehjem kunne ophæves.

Den 18. marts 2021 udsendte Sundhedsstyrelsen *Anbefalinger for vaccinerede personer*, hvori der blandt andet stod, at ”plejehjem og plejeboliger, hvor mere end 80 % af beboerne har modtaget 2. vaccination, kan få ophævet besøgsrestriktioner”.

Ældre Sagen udtrykte i den forbindelse stor begejstring over udmeldingen, som - i og med at langt over 80 % af landets plejehjemsbeboere er vaccinerede - vil få afgørende betydning for, at ældre og pårørende igen kan mødes frit. Det var også på tide.

Befolkningsundersøgelse af trivsel under Corona

Ældre Sagen har lavet to befolkningsundersøgelser af Coronasituationen for at afdække, i hvilken grad situationen har påvirket befolkningen og deres sociale liv, fysiske aktivitetsniveau og livskvalitet. Undersøgelsen blev lavet i november 2020 og gentaget i februar 2021 med formålet at følge eventuelle forandringer.

Undersøgelserne viser, at mange af os er påvirket af Coronasituationen, og at påvirkningen var større i februar sammenlignet med november. Eksempelvis er det 82

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

% af befolkningen, som i den anden måling giver udtryk for, at Coronasituationen påvirker deres sociale liv negativt, hvor det var 71 % i den første måling.

50 % af befolkningen giver i anden måling udtryk for, at Coronasituationen påvirker deres livskvalitet negativt mod 44 % i den første måling. Også den fysiske aktivitet er påvirket. I den første måling svarede 32 %, at de var blevet mindre fysisk aktive. I den anden måling var tallet steget til 42 %. Undersøgelsen har fået fin omtale i en forsideartikel i Kristeligt Dagblad.

Rapport fra Randers Kommune

Ældre Sagen har i flere medier rettet skarp kritik af de forhold, som en ny undersøgelse af ældreområdet i Randers Kommune har afsløret.

Undersøgelsen er foretaget på baggrund af TV2's dokumentar "Plejhjemmene bag facaden" fra sommeren 2020, hvor man på Huset Nyvang kunne følge, hvordan beboeren Niels blev udsat for en særdeles uværdig pleje og behandling.

Rapporten konkluderer blandt andet, at der ved planlægningen og idriftsættelsen af Huset Nyvang ikke var overensstemmelse mellem opgaven, som er at være et plejecenter for beboere med demenssygdomme, og de midler, der var afsat. Det har blandt andet betydet, at plejehjemet har manglet både ressourcer og kompetencer.

Ældre Sagen har på baggrund af undersøgelsen udtalt, at det er afgørende, at man har helt styr på disse grundlæggende forhold, før man begynder at visitere sårbare ældre mennesker til indflytning.

Brandsikkerhed på plejehjem

I forbindelse med et udkast fra regeringen - præsenteret af forsvarsministeren - om "udvidet brandsyn på plejehjem" har Ældre Sagen offentligt givet udtryk for, at vi ikke ser dette som en tilstrækkelig indsats for at højne brandsikkerheden på plejehjem. Udkastet lægger groft sagt op til, at man fortsætter med at gøre de ting, man allerede gør i dag, hvorfor det er svært at få øje på det reelle løft – og Danske Beredskaber samt både støtte- og oppositionspartier deler Ældre Sagens holdning.

Ældre Sagen lægger desuden vægt på, at beboere på plejehjem pga. deres fysiske og kognitive svækkelse er helt afhængige af en høj brandsikkerhed, hvorfor der ikke kun

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

bør være fokus på brandsyn, men også brandtekniske installationer og bygningsreglement.

Øget indsats mod risiko for Legionella-udbrud som følge af nedlukning

Den 16. marts 2021 sendte Ældre Sagen brev til indenrigs- og boligministeren for at gøre opmærksom på, at lukning af bygninger eller begrænset anvendelse af bygninger i en længere periode kan øge risikoen for vækst af Legionella og andre bakterier i vandsystemerne. En problemstilling, der har været drøftet i regi af Landsbestyrelsen.

Ældre Sagens henvendelse medførte, at Bolig- og Planstyrelsen allerede den 17. marts 2021 udsendte en officiel nyhed om, at det er vigtigt, at driftsansvarlige og bygningsejere sørger for at desinficere anlæggene inden genåbning, hvis der ikke er opretholdt de korrekte temperaturforhold og et normalt vandforbrug under nedlukningen.

I ministerens svar takker han Ældre Sagen for at gøre opmærksom på denne vigtige problemstilling og opfordrer til at sprede budskabet ved at videredistribuere en udarbejdet pjece om, hvad man selv kan gøre for at nedbringe risikoen for Legionella. Pjecen er videreformidlet til Ældre Sagens Frivilligafdeling.

It-svindel mod ældre

Ældre Sagen har udtalt sig vedrørende identitetstyveri på baggrund af en konkret sag, hvor en person ved at udgive sig for at være myndighedsperson fik adgang til et ægtepars hjem, pc og NemID og derigennem lykkedes med at tømme deres bankkonto for et større pengebeløb.

En stor del af den it-kriminalitet, der foregår på nettet, tager udgangspunkt i identitetstyveri, hvor kriminelle får fat på oplysninger, som kan misbruges til fx at tømme en bankkonto. Derfor har Ældre Sagen særligt fokus på at vejlede om identitetstyveri på vores hjemmeside. Desuden afholder Ældre Sagens mange it-frivillige en række kurser, hvor der gives gode råd om it-sikkerhed. It-kriminalitet kommer dog i mange forskellige udgaver og med mange forskellige formål, og derfor har Ældre Sagen fokus på at informere bredt om temaet.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

Erstatning når plejepersonalet ødelægger genstande

I Esbjerg Kommune har en hjemmehjælpsmodtager fået ødelagt sin opvaskemaskine, fordi en hjælper angiveligt har anvendt sæbespånere i maskinens saltbeholder.

Kommunen har umiddelbart afvist at erstatte opvaskemaskinen, fordi borgeren ikke kan oplyse et præcist navn på hjemmehjælperen. Borgeren har oplyst, at der kommer mange forskellige hjælpere fra kommunen, og at hun ikke får navne på alle.

Ældre Sagen er citeret i JydskeVestkysten, hvor vi opfordrer kommunen til at se på sagen igen. Vi har oplyst, at kommunen som udgangspunkt er ansvarlig for at sende personale ud i hjemmeplejen, som har de nødvendige kompetencer til at udføre opgaverne hos borgerne. Vi har også oplyst, at en kommune kan være erstatningsansvarlig, hvis en medarbejder ødelægger inventar i en borgers hjem. Efterfølgende er det oplyst, at Esbjerg Kommune ser på sagen igen.

Videoovervågning og velfærdsteknologiske løsninger

Som del af et frikommuneforsøg arbejder Aabenraa Kommune med at afprøve en række tryghedsskabende velfærdsteknologier, såsom videoovervågning af mennesker med demens.

Ældre Sagen har i den forbindelse udtalt, at der er stor forskel på velfærdsteknologiske løsninger, fx sensorer, GPS og videoovervågning, og at brugen af specifikke velfærdsteknologiske løsninger skal tage udgangspunkt i den enkeltes ønsker, livssituation og behov. Overvågning af mennesker med demens skal altid ske på den mindst indgribende måde og med respekt for den enkeltes privatliv.

Opfølgning på Ældretopmødet – pårørendesporet

Som opfølgning på Ældretopmødet i efteråret 2020 er der sat seks parallelle arbejdsspør i gang, som samlet set arbejder for en Fælles Ny Retning for Ældreplejen. Spørene handler om organisering (1), tilsyn (2), pårørende (3), kvalitet (4), ledelse (5) og rekruttering (6).

Ældre Sagen er tovholder på pårørendesporet (3), der har som formål at udvikle og beskrive et koncept for at inddrage og samarbejde med pårørende. Konceptet skal sikre:

- at pårørendes viden om den ældre efterspørges og anvendes systematisk i plejen.

Dette dokument er målrettet Ældre Sagens frivillige

- at organiseringen af plejen tilgodeser inddragelse af og samarbejde med pårørende.
- at medarbejdernes kompetencer tilgodeser inddragelse af og samarbejde med pårørende, så samarbejdet med pårørende bliver en del af kerneopgaven.

Der er nedsat en bred arbejds- og følgegruppe med repræsentanter fra Sundhedsstyrelsen, Social- og Ældreministeriet, Alzheimerforeningen, Pårørende i Danmark, FOA, DSR, Danske Patienter, Danske Ældreråd, Komiteen for Sundhedsoplysning, to ledere i ældreplejen, en social- og sundhedshjælper og en social- og sundhedsassistent. Gruppen arbejder for tiden webbaseret ved at holde videoworkshops og vidensdag i april og maj. Herefter sammenskrives gruppens arbejde til et koncept, der kan fremlægges på det næste ældretopmøde i efteråret 2021.